

YARATICI DANS ETKİNLİKLERİNİN MOTİVASYON, ÖZGÜVEN, ÖZYETERLİK VE DANS PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ*

THE EFFECTS OF CREATIVE DANCING ACTIVITIES ON MOTIVATION, SELF-ESTEEM, SELF-EFFICACY AND DANCING PERFORMANCE

Banu ÖZEVİN TOKİAN**, Sermin BİLEN***

ÖZET: Bu araştırma, “Oyun, Dans ve Müzik” dersinde yapılan yaratıcı dans etkinliklerinin motivasyon, özgüven, beden dili ve dansa ilişkin özyeterlik ve dans performansı üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2007–2008 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada zaman dizisi araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Oyun, Dans ve Müzik Dersi Motivasyon Ölçeği, Özgüven Değerlendirme Formu, Beden Dili ve Dansa İlişkin Özyeterlik Formu ve Dans Performans Testi ile toplanmıştır. 14 haftalık deney süresinin sonunda yaratıcı dans etkinliklerinin müzik öğretmeni adaylarının Oyun, Dans ve Müzik dersine ilişkin motivasyonları, özgüvenleri, beden dili ve dansa ilişkin özyeterlikleri ve dans performansları üzerinde anlamlı düzeyde etkili olduğu saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Yaratıcı Dans, Motivasyon, Özgüven, Özyeterlik, “Oyun, Dans ve Müzik” dersi

ABSTRACT: This research has been realized in order to study the effects of the creative dancing activities performed in the “Play, Dance and Music” course on motivation, self-esteem, body language- and dance-related self-efficacy and dancing performance. The study has been carried out in the 2007-2008 education year on the fourth-year Music Education Major students in the Department of Education of Fine Arts and in Dokuz Eylül University, Buca Faculty of Education. In this research the time-series model has been utilized. The research data have been collected via the Play, Dance and Music Course Motivation Scale, the Self-Esteem Evaluation Questionnaire, the Body Language- and Dance-Related Self-Efficacy Questionnaire and the Dancing Performance Test. The results of the research have shown that creative dancing activities have a meaningful effect on the Play, Dance and Music course motivation, self-esteem, body language- and dance-related self-efficacy and dancing performance of prospect music teachers.

Keywords: Creative Dance, Motivation, Self-esteem, Self-efficacy, “Play, Dance and Music” Course

1. GİRİŞ

Dalcroze, Orff gibi çağdaş müzik eğitimcileri müzik ve hareketin birbirinden ayrılmaması gereken bir bütün olduğunu savunmaktadırlar. Hareket ve müziğin iç içe geçtiği dans sanatının müzik eğitimcilerine önemli katkılar sağlayacağı düşüncesi giderek yaygınlaşmaktadır. Beden dilini doğru kullanma ve doğru iletişim kurma yetilerinin kazanılmasında ve geliştirilmesinde dans önemli bir yer tutmaktadır.

Dans kısaca “hissetmek, anlamak ve iletişim kurmak için hareketin araç olduğu bir sanat dalı” (Paulson, 1993; Lin, 2005:1) olarak tanımlanabilir. Dansı genel olarak iki kategoriye ayırmak mümkündür: Bir izleyici topluluğu için yapılan performans dansları ve katılım vurgulu danslar. Her iki kategoride yer alan tüm dans türlerinde bedeni tanımak ve nasıl kullanılacağını öğrenmek olanaklıdır. Ancak profesyonel birer dansçı olmalarının beklenmediği öğretmenlerin bedenlerini tanımaları ve kullanmalarının yanı sıra derslerinde yaratıcı öğrenme ortamları oluşturacakları ve kendi yaşadıkları yaratıcı süreci öğrencilerine de yaşatacakları düşünülmektedir. Katılım vurgulu danslar kategorisinde

* Bu makale Özevin Tokinan’ın (2008) Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde yapılan doktora tez çalışmasının bir bölümüne dayanmaktadır.

** Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, banu.ozevin@deu.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, sermin.bilen@deu.edu.tr

yer alan ve izleyicinin değil katılımın önemli olduğu bir dans türü olan yaratıcı dans bu beklentiyi karşılayacak en uygun türlerden biridir.

1.1. Yaratıcı Dans: Modern eğitimsel dans, yaratıcı dans gibi isimlerle adlandırılan “özgür”, “açık”, “çocuk merkezli” yaklaşım 19. yüzyıl sonundaki estetik dans hareketinin filizidir. 20. yüzyılın başında Colby, Larsen ve H'Doubler'ın arayışları yaratıcı dansın temellerini atmıştır. 1940'ların sonlarında yaptığı hareket analizleriyle Rudolph von Laban yaratıcı dansın gelişiminde öncü olmuştur (Smith-Autard, 2002:4).

Yaratıcı dansa ortaya çıkan üründen çok yaşanan süreç, duygular, hayal gücünün gelişimi, kişilik ve yaratıcılık önplandadır. Smith-Autard'a göre (2002:6) yaratıcı dans modeli genelde dans sürecinde bireyin kişisel ifadesine izin verme aracı olarak görülür. Dans deneyimi sırasında bir sonuç ortaya çıkarsa bu sonuç kişisel kazanımlara göre yorumlanır. Örneğin; tatmin duygusu, duyguların rahatlaması, eğlence hissi.

Yaratıcı dansın hedefi hareketler aracılığıyla iletişim kurmaktır. Dansın dili harekettir, enstrümanı insan bedenidir. Yaratıcı dansa “doğru” ve “yanlış” yoktur, öğrenilmesi gereken bir rutin yoktur. Önemli olan dansçının iç kaynaklarıyla açık ve net bir ifade ortaya koymasındır (Joyce, 1994:1).

Yaratıcı dansa hata yoktur. Yaratıcı insanlar da hata yapmaktan korkmazlar. Rıza'ya göre (1999: 60) motivasyonları yüksek olanlar daha yaratıcı olabilmektedir.

1.2. Motivasyon: Motivasyon hareketi başlatan, yöneten ve sürdüren içsel bir durumdur. İnsanın hedefe ulaşmasına yardım eden içsel bir enerji veya zihinsel bir güç olarak düşünülebilir (Sternberg & Williams, 2002: 345). Motivasyonun değişmeyen ilk sorusu; “davranışa neyin sebep olduğudur”. Bu soru ile motivasyonun, davranışın başlamasına, devam etmesine, değişimine, hedefe yönelmesine ve olası sonuçlarına nasıl etki ettiğine cevap aranmaktadır. Motivasyonun ikinci temel sorusu ise “davranışın yoğunluğundaki değişime nelerin neden olduğudur”. Davranış hem bireyin kendisinde hem de bireyler arasında değişim göstermektedir. Motivasyon araştırmaları davranışa enerjiyi ve yönelimini veren süreçleri inceler (Reeve, 2001: 4).

Motivasyon öğrenme ve performansı en azından dört yolla etkiler:

- Bireyin enerjisini ve çalışma seviyesini yükseltir.
- Bireyi belirli hedeflere yönlendirir.
- Bireyi belirli faaliyetlere başlamaya yönlendirir ve bu faaliyetlerde devam eder.
- Çalışan bireyin öğrenme stratejilerini ve bilişsel sürecini etkiler.

Burada bilişsel süreç ile kastedilen, dikkat verme, anlamlı öğrenme, yansıtma anlayışı ve mevcut bilgi ile yeni bilgi arasındaki tutarsızlığı tanımlamadır. Başka bir deyişle öğrenenin gördükleri, duydukları ve yaptıkları üzerine düşünmesidir. Bu türdeki bilişsel meşguliyet, yüksek seviyedeki motivasyonun yararlarından birini oluşturmaktadır (Ormrod, 1999: 407–408).

Motivasyonu tanımlarken, hareketi başlatan, yönlendiren ve sürdüren içsel bir durum olduğunda söz edilmişti. Tüm branşlardaki öğretmenlerin ideali sınıflarında derse ve başarılı olaya motive olmuş öğrenciler bulunmasıdır. Öğrencilerden bedenlerinin tamamını kullanmaları, sürekli aktif katılım halinde olmaları ve bir ürün yaratmaları beklentisi içinde olan yaratıcı dans etkinliklerinde motivasyonun önemi son derece büyüktür. Daha önce belirtildiği gibi motivasyonları yüksek olanların yaratıcılıkları da artmaktadır.

Bandura'ya göre motivasyonun iki kaynağı vardır: Bu kaynakların biri amaçların saptanmasıdır. Diğeri ise bireyin kendisine sorduğu “başarabilecek miyim?” sorusunun yanıtıdır (Açıkgöz, 2005: 231). Bu sorunun yanıtlanmasında öz-yeterlik önemli bir rol oynamaktadır.

1.3. Özyeterlik: Bandura'ya göre öz-yeterlik kişisel kapasite ile ilgilidir (Bandura, 1997: 11). Bireyin karşılaştığı işi başarma yeterliğine sahip olmasıyla ilgili algısıdır. Öz-yeterlik yargısı hangi aktivitelerde yer alacağımızı, bir durum karşısında ne kadar çaba sarf edeceğimizi ve bir durumu bekleme veya o durumun içinde yer alma anındaki duygusal tepkilerimizi etkileyen yargılardır (Pervin & John, 2001: 447).

Yeterlik inancı bireyin nasıl hissettiğini, düşündüğünü, kendini motive ettiğini ve davrandığını etkiler. Öz-yeterlik inançları bu muhtelif sonuçları dört ana süreç yoluyla üretmektedir. Bu süreçler bilişsel, güdüsel, duygusal ve seçimseldir (Bandura, 1993: 118).

Öz-yeterliğin gelişmesinde dört temel kaynak bulunmaktadır. Bunlar:

- 1- Kişinin yaşantısı,
- 2- Başkasının başından geçmiş deneyimler,
- 3- Sözel ikna: bireyin başarıp başaramayacağına yönelik nasihat, öğüt ve teşvikler,
- 4- Psikolojik durumdur (Reeve, 2001: 217).

Öz-yeterlik algısı insan davranışlarını çeşitli şekillerde etkileyebilir. Bunlar üç boyutta incelenebilir:

1- Seçim: İnsanlar başaracaklarına inandıkları görev ve etkinlikleri seçme eğilimindedir. Aynı zamanda başarısızlığa uğrayacaklarını düşündükleri görev ve etkinliklerden kaçınma eğilimindedirler (Ormrod, 1999: 134).

2- Çaba ve devamlılık: Öz-yeterlik inançları insanın bir iş yaparken ne kadar çaba sarf edeceğini ve bir sıkıntıyla karşılaştığında ne kadar süreyle çaba sarf etmeye devam edeceğini belirler (Bandura, 1989; Reeve, 2001: 220). Yüksek öz-yeterlik inancına sahip olan insanlar bir görevi tamamlamak için çaba sarf etme eğilimindedirler; bir engelle karşılaştıklarında göreve devam etme eğilimindedirler. Düşük öz-yeterliğe sahip öğrenciler belirli bir görev için az çaba harcarlar ve bir zorlukla karşılaştıklarında çok çabuk vazgeçerler.

3- Öğrenme ve başarıma: Yüksek öz-yeterliğe sahip öğrenciler düşük öz-yeterliğe sahip öğrencilerden daha çok öğrenme ve başarmaya eğilimlidir. Bu durum aynı yetenek seviyesine sahip öğrenciler arasında da görülmektedir. Başka bir deyişle eşit yetenek seviyesine sahip öğrencilerden, görevi başarı ile tamamlayacağına inananlar inanmayanlara göre daha başarılı olmaktadır (Ormrod, 1999: 134).

Öğretmenin sınıf ortamında sağlaması gerekenlerden biri de öğrencilerinde özgüvenin gelişiminin sağlanmasıdır. Özgüven hem öğretmen hem de öğrenci için son derece önemlidir. Özgüven kavramı ve öz-yeterlik algısı aynı olguyu temsil ettiği düşüncesiyle birbirlerinin yerine kullanılmaktadırlar. Ancak Bandura'nın bildirdiği gibi gerçekte tamamen farklı şeyleri işaret etmektedirler (Bandura, 1997: 11).

1.4. Özgüven: Özgüven "bireyin kendisini değerli hissetmesi yargısıdır" (Bandura, 1997: 11). Özgüven genel bir kişilik özelliğidir, geçici bir tutum veya bireysel durumlara özel bir tutum değildir (Pervin & John, 2001: 184).

Kişinin özgüven seviyesi tüm hayatını, dolayısıyla okul hayatını olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Shrauger'ın bildirdiğine göre düşük özgüvene sahip insanlar yüksek özgüvene sahip olan insanlara göre anlamlı oranda daha başarısız olmaktadır (Shrauger, 1972; Franken, 1988: 404).

Rogers'in yaptığı bir araştırma sonuçlarına göre düşük özgüvenli çocuklarla karşılaştırıldığında yüksek özgüvenli çocuklar çok daha iddialı, bağımsız ve yaratıcı bulunmuşlardır. Yüksek özgüvenli kişiler aynı zamanda gerçekliğin sosyal tanımlamalarını daha az kabul etme eğilimindedirler, ta ki bu tanımlamalar kendi gözlemleriyle uyumlu, daha esnek, yaratıcı ve problemlere karşı daha orijinal çözümler getirme yetisinde olana kadar (Pervin & John, 2001: 184).

Bu bilgiler ışığında daha yaratıcı, başarılı, sorunlarla karşılaşmaktan ve başa çıkmaktan korkmayan bireyler yetiştirmek bir öğretmen için hem öğrencisi hem de üyesi olduğu toplum açısından önemlidir. Cooley'e göre kişinin sadece kendisi hakkındaki yargıları değil başkalarının o kişi hakkındaki yargıları da özgüven üzerinde etkili olmaktadır (Cooley, 1982; Sternberg & Williams, 2002: 373). Öğretmen oluşturduğu ortam, koşullar ve davranış şekilleriyle öğrencilerinin daha yüksek özgüven seviyelerine ulaşmasını sağlayabilir.

Günümüz müzik eğitiminde çoğunlukla öğrencilerin hareket etmeden, sessizce bir şeyler öğrenmeye zorlandıkları bir sistemin egemen olduğu söylenebilir. Son yıllarda kalıcı öğrenme sağlamak amacıyla eğitimin birçok alanında aktif eğitim sistemine geçilmektedir. Ancak müzik öğretmenlerinin yetiştirildiği kurumlarda öğrencilerin çoğunlukla pasif kalarak eğitim aldıkları bir süreç sonunda onlardan gelecekte aktif eğitim uygulamalarını beklemek çelişkili bir durum yaratmaktadır.

Bu çelişkiyi özellikle “Oyun, Dans ve Müzik” dersinin azaltılabileceği düşünülebilir. Bu derste yapılacak yaratıcı dans çalışmalarıyla kendini özgürce ifade edebilen, yaratıcı, özgüven sahibi, estetik ve müzikal birikimi olan öğretmen adaylarını yetiştirmek olanaklıdır. Ancak bu donanımla yetiştirilen müzik öğretmeni adayından, yaratıcı, estetik duyguları gelişmiş öğrenciler yetiştirmesi beklenebilir. Öğretmen adayları hem eğlenerek hem de müzikle dolu geçen “Oyun, Dans ve Müzik” dersinde elde ettikleri kazanımlarını öğrencileriyle paylaşabilirler.

Müzik öğretmenin, müzik bilgi ve becerileriyle donanımlı olması yanında, yaratıcı, öğrencilerini yaratıcı etkinliklere yönlendirebilen, estetik duyguları gelişmiş nitelikte olması beklenir. Bu niteliklerin etkin bir biçimde öğrencilere yansımaları büyük oranda öğretmenin bedenini müzikal ifade aracı olarak kullanmasına bağlıdır. “Oyun, Dans ve Müzik” dersi müzik öğretmeni adaylarında bu nitelikleri geliştirmeye yöneliktir. Bu ders 2001–2002 öğretim yılından itibaren 7. yarıyılıda haftada 2 saat olarak Müzik Eğitimi Anabilim Dalı programlarında yer almaktadır. Gözlenebildiği kadarıyla her fakülte bu dersi farklı bir anlayış içerisinde ele almaktadır. Farklı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerle ve öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda “Oyun, Dans ve Müzik” dersinin bazı fakültelerde sadece teorik bir ders olarak ele alındığı, bir kısmında sadece çocuk oyunlarına yönelik içerikle işlendiği, çok azında da müzik öğretmeni adayının yaratıcılığının geliştirilmesine ve bedenini müzikal bir ifade aracı olarak kullanmasına yönelik olarak yaratıcı dans çalışmalarıyla çocuk oyunlarının iç içe geçirildiği biçimiyle ele alındığı bilgisine ulaşılmıştır. Birçok fakültede ise dersin programdan kaldırıldığı gözlenmiştir. Bu durumu, konu hakkında bugüne kadar hiç bir araştırma yapılmamış olması ve dersin önemini belirtmemiş olmasının etkilemiş olabileceği düşünülebilir.

Bu amaçla bu araştırmanın problem cümlesi ve alt problemleri şu şekilde belirlenmiştir: “Oyun, Dans ve Müzik” dersindeki yaratıcı dans etkinlikleri müzik öğretmeni adaylarında motivasyon, özgüven, özyeterlik ve dans performansı açılarından anlamlı farklılıklar oluşturmakta mıdır? “Oyun, Dans ve Müzik” dersindeki yaratıcı dans etkinlikleri süreç sonunda başlangıca göre müzik öğretmeni adaylarında; (a) derse ilişkin motivasyon, (b) özgüven, (c) beden dili ve dansa ilişkin özyeterlik, (d) dans performansı açılarından süreç içerisinde, başlangıca göre anlamlı farklılıklar oluşturmakta mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Deney Grubu: Araştırmanın deney grubunu 2007–2008 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 4. sınıfında öğrenim gören 30 kişi oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplama Araçları:

Oyun, Dans Ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeği: Araştırmacı tarafından 5’li Likert tipinde geliştirilen 28 maddelik ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,96’dır (Özevin, 2006).

Özgüven Değerlendirme Formu: Araştırmacı tarafından geliştirilen 5’li Likert tipindeki 19 maddelik formun Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,81’dir.

Beden Dili Ve Dansa İlişkin Özyeterlik Değerlendirme Formu: Araştırmacı tarafından geliştirilen 5’li Likert tipindeki 34 maddeden oluşan formun Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,95’dir.

Dans Performans Testi: Test, dansın temel boyutlarını oluşturan 5 bölümden oluşmaktadır. Bu boyutlar Beden, Mekan, Hareket Kalitesi, Zaman ve İlişki’dir. Beş boyut kendi içinde alt boyutlara ayrılmaktadır. Testin derecelendirme bölümü için 0 –Hiç, 1- Çok Düşük, 2- Ortanın Altında, 3- Orta, 4- Ortanın Üstünde, 5- Çok İyi seçeneklerinden oluşan 6’lı Likert Ölçeği kullanılmıştır. Hesaplamalarda kolaylık olması açısından testin genel toplamından alınabilecek en yüksek puanın 100 puan olması planlanmıştır. Bu sebeple her bir temel boyutun kat sayısı 4 puan, her bir boyuttan alınabilecek en yüksek puan ise $4 \times 5 = 20$ puan olarak belirlenmiştir. Testin öndenemesinde ve diğer tüm gözlemlerinde birbirinden bağımsız, yaratıcı dans birikimi ve deneyimi olan üç gözlemci öğrencileri değerlendirmiştir. Gözlemciler arasındaki uyumun ölçümü için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Tekniği uygulanmıştır ve gözlemciler arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (1. Gözlemci ile 2. Gözlemci için $r = .893$, 1.Gözlemci ile 3. Gözlemci için $r = .913$, 2. Gözlemci ile 3. Gözlemci için $r = .940$, $p < .001$).

Araştırmada zaman dizisi modeli kullanılmıştır. Bu modelde gelişigüzel seçilmiş bir tek grup bulunur. İzleme yöntemi ile bağımlı değişken, süreli (periyodik) olarak ölçülmektedir (Karasar, 2004: 99). 14 haftalık deney sürecinde yaratıcı dans etkinlikleri yapılmıştır. 14 haftalık süreçte, veri toplama araçları deney öncesinde, 4 haftalık aralarla deney sırasında ve deney sonrasında uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmada ulaşılan bulgular ve bu bulgulara dayanarak yapılan yorumlar şöyledir:

1. Oyun, Dans ve Müzik dersinde yapılan yaratıcı etkinlikleri müzik öğretmeni adaylarının derse ilişkin motivasyonlarını anlamlı düzeyde arttırır.

Tablo 1: Müzik Öğretmeni Adaylarının Oyun, Dans Ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyonlarının Süreç İçindeki Değişimi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p)
Ölçümler	2723,958	3	907,986	9,697	.000
Hata	8146,292	87	93,636		

p < .001

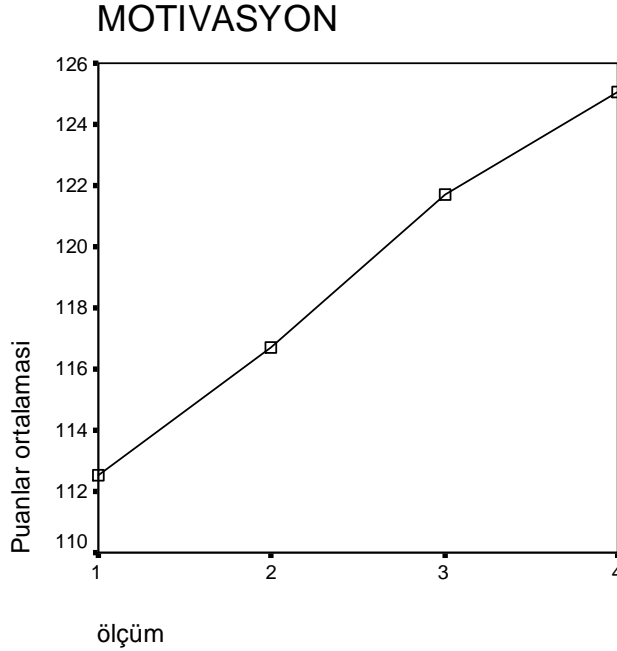
Tablo 1’de görülen sonuçlara göre müzik öğretmeni adaylarının Oyun, Dans ve Müzik dersine ilişkin motivasyonlarının süreç içinde anlamlı düzeyde değiştiği görülmektedir (p=.000<.001). Tablo 2’de müzik öğretmeni adaylarının derse ilişkin motivasyon değişiminin ölçümler arası farkı aşağıda verilmektedir.

Tablo 2: Müzik Öğretmeni Adaylarının Oyun, Dans Ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Değişimlerinin Ölçümler Arası Farkı

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p)
Ölçümler:					
2. Ölçüm ve 1. Ölçüm Farkı	520,833	1	520,833	1,855	.184
3. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	1505,208	1	1505,208	13,541	.001
4. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	1946,759	1	1946,759	21,982	.000
Hata:					
2. Ölçüm ve 1. Ölçüm Farkı	8142,167	29	280,764		
3. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	3223,542	29	111,157		
4. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	2568,241	29	88,560		

Tablo 2’de görüldüğü gibi 2. Ölçüm ve 1. Ölçüm arasında fark olmakla birlikte bu fark anlamlı değildir (p= .184> .05). Ancak 3. ve 4. ölçümler arası anlamlı düzeyde fark gözlenmiştir (3. ölçüm için p= .001<.05; 4 ölçüm için p= .000<.05).

Şekil 1’de motivasyon değişimlerinin ölçümler arasındaki farkı görülmektedir. Sonuçlar müzik öğretmeni adaylarının Oyun, Dans ve Müzik dersine ilişkin motivasyonlarının her ölçümde arttığını göstermektedir. Bu artış 3. ve 4. ölçümlerde anlamlı düzeyde olmuştur.

Şekil 1: Müzik Öğretmeni Adaylarının Oyun, Dans Ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Değişimlerinin Ölçümler Arası Farkı

2. Oyun, Dans ve Müzik dersinde yapılan yaratıcı etkinlikleri müzik öğretmeni adaylarının özgüvenlerini anlamlı düzeyde artırır.

Tablo 3: Müzik Öğretmeni Adaylarının Özgüven Düzeylerinin Süreç İçindeki Değişimi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p)
Ölçümler	335,158	3	111,719	2,640	.054
Hata	3681,592	87	42,317		

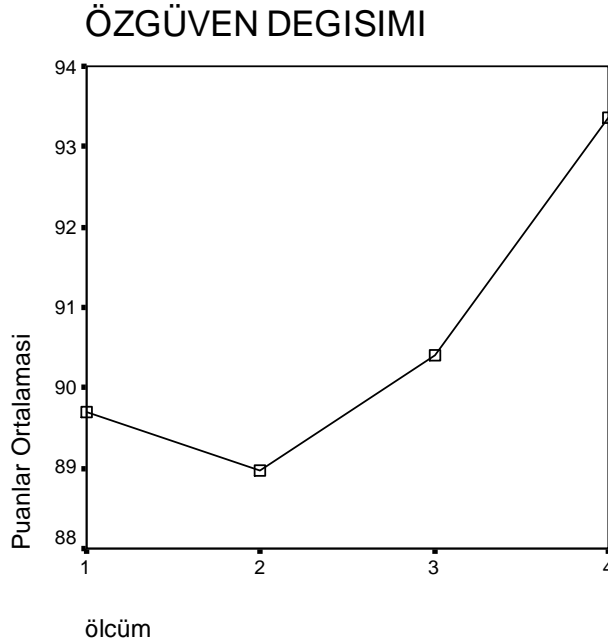
p> .05

Tablo 3'de görülen sonuçlara göre müzik öğretmeni adaylarının özgüven düzeylerinin süreç içinde anlamlı düzeyde değişmediği görülmektedir (p= .054> .05). Tablo 4'de müzik öğretmeni adaylarının özgüven düzeyi değişimlerinin ölçümler arası farkı aşağıda verilmektedir.

Tablo 4: Müzik Öğretmeni Adaylarının Özgüven Düzeyi Değişimlerinin Ölçümler Arası Farkı

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p)
Ölçümler:					
2. Ölçüm ve 1. Ölçüm Farkı	16,133	1	16,133	.146	.706
3. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	34,133	1	34,133	.782	.384
4. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	405,781	1	405,781	7,173	.012
Hata:					
2. Ölçüm ve 1. Ölçüm Farkı	3213,867	29	110,823		
3. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	1266,367	29	43,668		
4. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	1640,552	29	56,571		

Tablo 4’de görüldüğü gibi 2. Ölçüm ve 1. Ölçüm arasındaki fark ($p = .706 > .05$) ile 3. Ölçüm ve önceki ölçümlerin ortalaması arasındaki farkı ($p = .384 > .05$) anlamlı değildir. Ancak 4. ölçümle ve önceki ölçümlerin ortalaması arasında anlamlı düzeyde fark gözlenmiştir ($p = .012 < .05$). Müzik öğretmeni adaylarının özgüven düzeyi değişimlerinin ölçümleri arasındaki farkı Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2: Müzik Öğretmeni Adaylarının Özgüven Düzeyi Değişimlerinin Ölçümler Arası Farkı

Bu sonuçlara dayanarak müzik öğretmeni adaylarının özgüven düzeylerinin denel işlemler sonucunda anlamlı düzeyde arttığı söylenebilir.

3. Oyun, Dans ve Müzik dersinde yapılan yaratıcı etkinlikleri müzik öğretmeni adaylarının beden dili ve dansa ilişkin özyeterliklerini anlamlı düzeyde artırır.

Tablo 5: Müzik Öğretmeni Adaylarının Beden Dili Ve Dansa İlişkin Özyeterlik Düzeylerinin Süreç İçindeki Değişimi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p)
Ölçümler	5928,800	3	1976,267	18,356	.000
Hata	9366,700	87	107,663		

$p < .001$

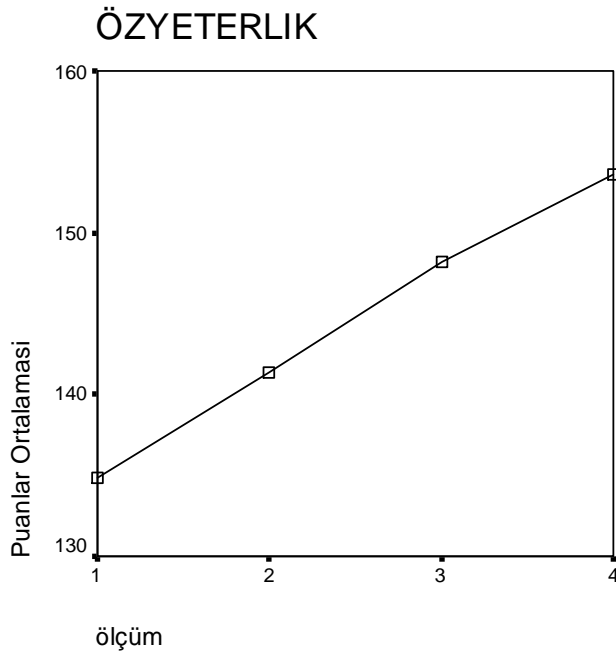
Tablo 5’de görülen sonuçlara göre müzik öğretmeni adaylarının beden dili ve dansa yönelik özyeterlik düzeylerinin süreç içinde anlamlı düzeyde arttığı görülmektedir ($p = .000 < .001$).

Tablo 6’da görüldüğü gibi müzik öğretmeni adaylarının beden dili ve dansa ilişkin özyeterlik düzeyleri süreç içinde anlamlı düzeyde artış göstermiştir (2. ölçüm için $p = .037 < .05$; 3. ölçüm için $p = .000 < .05$; 4. ölçüm için $p = .000 < .05$).

Tablo 6: Müzik Öğretmeni Adaylarının Beden Dili Ve Dansa İlişkin Özyeterlik Düzey Değişimlerinin Ölçümler Arası Farkı

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p)
Ölçümler:					
2. Ölçüm ve 1. Ölçüm Farkı	1254,533	1	1254,533	4,800	.037
3. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	3020,033	1	3020,033	20,210	.000
4. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	4384,237	1	4384,237	35,475	.000
Hata:					
2. Ölçüm ve 1. Ölçüm Farkı	7579,467	29	261,361		
3. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	4333,467	29	149,430		
4. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	3583,985	29	123,586		

Müzik öğretmeni adaylarının beden dili ve dansa ilişkin özyeterlik düzeylerindeki artış Şekil 3'de görülmektedir.

Şekil 3: Müzik Öğretmeni Adaylarının Beden Dili Ve Dansa İlişkin Özyeterlik Düzey Değişimlerinin Ölçümler Arası Farkı

Sonuçlar müzik öğretmeni adaylarının beden dili ve dansa yönelik özyeterlik düzeylerinin anlamlı düzeyde arttığını göstermektedir.

4. Oyun, Dans ve Müzik dersinde yapılan yaratıcı etkinlikleri müzik öğretmeni adaylarının dans performanslarını anlamlı düzeyde artırır.

Tablo 7: Müzik Öğretmeni Adaylarının Dans Performans Düzeylerinin Süreç İçindeki Değişimi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p)
Ölçümler	84492,926	3	28164,309	263,557	.000
Hata	8655,859	81	106,862		

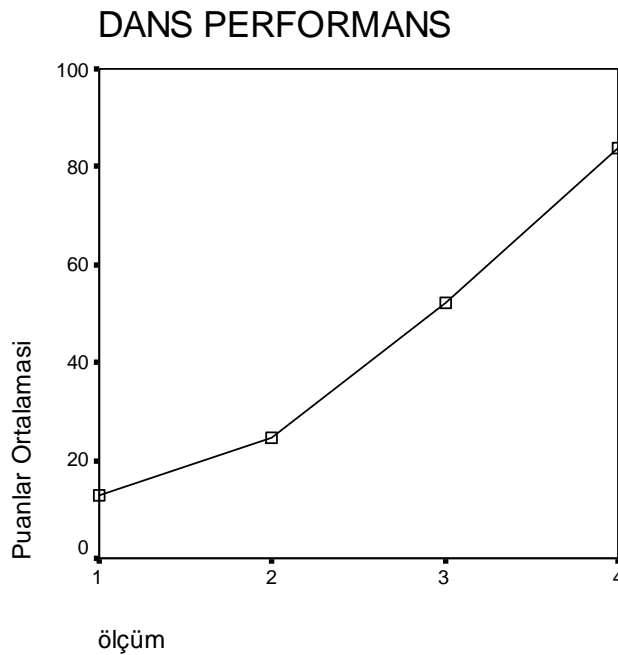
p< .001

Tablo 7’de görülen sonuçlara göre müzik öğretmeni adaylarının dans performansı düzeylerinin süreç içinde anlamlı düzeyde arttığı görülmektedir (p= .000< .001).

Tablo 8: Müzik Öğretmeni Adaylarının Dans Performansı Düzey Değişimlerinin Ölçümler Arası Farkı

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p)
Ölçümler:					
2. Ölçüm ve 1. Ölçüm Farkı	3807,223	1	3807,223	33,001	.000
3. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	31854,387	1	31854,387	125,433	.000
4. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	81804,075	1	81804,075	655,467	.000
Hata:					
2. Ölçüm ve 1. Ölçüm Farkı	3114,860	27	115,365		
3. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	6856,814	27	253,956		
4. Ölçüm ve Öncekilerin Farkı	3369,626	27	124,801		

Tablo 8’de görüldüğü gibi müzik öğretmeni adaylarının dans performansı düzeyleri süreç içinde anlamlı düzeyde artış göstermiştir (2. ölçüm için p= .000< .05 ; 3. ölçüm için p= .000< .05 ; 4. ölçüm için p= .000< .05). Bu durum Şekil 4’de görülmektedir.

Şekil 4: Müzik Öğretmeni Adaylarının Dans Performansı Düzey Değişimlerinin Ölçümler Arası Farkı

Sonuçlar müzik öğretmeni adaylarının dans performansı düzeylerinin anlamlı düzeyde arttığını göstermektedir.

4. YORUM / TARTIŞMA

Yaratıcı dansın temel özellikleri olan bedenin kullanılması ve yapılan etkinlikler sayesinde bedensel ve ruhsal rahatlamanın sağlanmasının, grup doğaçlamaları sayesinde sosyal iletişimin gelişmesi ve güçlenmesinin, yaratıcı dansa hata olmaması sebebiyle kendilerini istedikleri gibi, özgürce ifade edebileceklerini bilmelerinin öğrencilerin derse ilişkin motivasyonlarını artırdığı düşünülmektedir.

Motivasyonun başlıca göstergeleri seçme, beklememe, yoğunluk, kararlılık ve duygudur (Weiner, 1992; Açıköz, 2005 : 206). Öğrencilerin ders sırasında ve sonrasında sergiledikleri davranışlarında ve ders hakkındaki görüşlerini bildiren ifadelerinde motivasyonun göstergelerini görmek mümkündür.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde son basamağı oluşturan "kendini gerçekleştirme ihtiyacı", insanların kendi doğalarına uygun davranma ve "ne olabilirlerse onu olma" ihtiyacı (Ormrod, 1999: 412 – 413) olarak tanımlanmıştır. Yaratıcı dans etkinliklerinde yaşanan sürecin bu tanımlamaya uygun olduğu görülmektedir.

Yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin oldukça büyük bir bölümünün geçmiş yaşantıları boyunca herhangi bir dans etkinliğine katılmadıkları saptanmıştır. Bir dönem süresince yapılan 14 etkinlik sonrasında daha önce hiç dans etmemiş kişilerin özyeterlik düzeylerinin artma sebebi yine yaratıcı dansın özelliklerinde aranmalıdır. Hatanın olmamasının, bedeni özgürce kullanma imkanının, etkinliklere istekle katılma durumunun öğrencilerin kendilerini beden dili ve dans konusunda yeterli hissetmelerine neden olduğu düşünülmektedir. Daha önce hiç dans etmemiş bir öğrencinin "Her derste dans ediyorum ve kendime hayret ediyorum" ifadesi bu görüşü doğrular niteliktedir.

5. SONUÇLAR

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde ulaşılan başlıca sonuçlar şunlardır:

1. Oyun, Dans ve Müzik dersinde yapılan yaratıcı etkinlikleri müzik öğretmeni adaylarının derse ilişkin motivasyonları üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmuştur.
2. Oyun, Dans ve Müzik dersinde yapılan yaratıcı etkinlikleri müzik öğretmeni adaylarının özgüvenleri üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmuştur.
3. Oyun, Dans ve Müzik dersinde yapılan yaratıcı etkinlikleri müzik öğretmeni adaylarının beden dili ve dansa ilişkin özyeterlikleri üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmuştur.
4. Oyun, Dans ve Müzik dersinde yapılan yaratıcı etkinlikleri müzik öğretmeni adaylarının dans performansları üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmuştur.

6. ÖNERİLER

Bu araştırma Türkiye'de Müzik Eğitimi Lisans programında yer alan "Oyun, Dans ve Müzik" dersi üzerine yapılan ilk araştırmalardan birini oluşturmaktadır. Bu araştırmanın bulgularına dayanarak şunlar önerilebilir:

1. Araştırma bulguları Oyun, Dans ve Müzik dersinde yapılan yaratıcı dans etkinliklerinin derse ilişkin motivasyonu, beden dili ve dansa ilişkin özyeterlik ve dans performansını geliştirdiği yönündedir. Bu bulgulara dayanarak denebilir ki, bu ders teorik olmaktan çok yaratıcı dans etkinlikleriyle işlenmelidir. Bu konuda Curt Sachs'ın sözleri açıklayıcı olabilir: "Dans sanatlar arasında benzersizdir çünkü yaratıcı ile yaratılan tektir ve aynıdır". Bu sebeple hareket gözlenerek veya okunarak değil yapılarak öğrenilir. (Davies, 2006: 34).

2. Yaratıcı dansın, araştırmanın alt problemleri üzerinde etkili olması dansın temel öğeleri olan beden, mekan, zaman, hareket kalitesi ve ilişki boyutlarının tümünü içermesinden kaynaklanabilir. Buna dayalı olarak Oyun, Dans ve Müzik dersi beden, mekan, zaman, hareket kalitesi ve ilişki boyutlarını içermelidir.

3. Özellikle öğretmenlik mesleği için önemli olan beden dilinin gelişiminde etkili olduğu saptanan Oyun, Dans ve Müzik dersi, bu dersi programlarından kaldıran fakültelerin programlarına tekrar konmalıdır.

Araştırma bulgularına dayanarak yapılan yukarıdaki önerilerin yanı sıra şunlar da önerilebilir:

1. Öğrencilerin çoğunlukla “Bu ders neden ikinci yarıyıldan yok?” gibi ifadeler kullanmaları, bu dersin Müzik Öğretmenliği programında en az iki yarıyıl yer alması sonucunu ortaya koyabilir.
2. Öz güvenin gelişebilmesi uzun süreli ve programlı çalışmalarla olanaklıdır. En az iki yarıyıllık ders sürecini kapsayan özgüven araştırmaları yapılmalıdır.
3. Öğretmen adaylarının staj uygulamalarında beden dilini ne kadar kullandıkları, yaratıcı dans etkinlikleri sürecinde öğrendiklerini derslerine ne derece yansıttıkları araştırılmalıdır.
4. Beden dilinin gelişiminde etkili olduğu kanıtlanan yaratıcı dans etkinlikleri diğer öğretmenlik programlarında en azından seçimsel ders olarak yer almalıdır.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K.Ü. (2005). *Etkili öğrenme ve öğretme*, (6. baskı). İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning, *Educational psychologist*, 28(2), 117-148.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy, the exercise of control*, New York: W.H. Freeman and Company.
- Davies, E. (2006). *Beyond dance*, England: Routledge.
- Franken, R. E. (1988). *Human motivation*, (Second Edition), Pacific Grove: Brooks/Cole Publishing Company.
- Joyce, M. (1994). *First steps in teaching creative dance to children*, (Third Edition), USA: Mayfield.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Lin, C.M. (2005). *Perception of dance instructors regarding general dance education curricula in taiwan*, USA: The University of South Dakota.
- Ormrod, J.E. (1999). *Human learning*, (Third Edition), USA: Prentice-Hall, Inc.
- Özevin B. (2006). “Oyun, dans ve müzik” dersine ilişkin motivasyon ölçeği. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu (26-28 Nisan 2006). Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Pervin, L. A., John, O.P. (2001). *Personality, theory and research*, (Eighth Edition), USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Reeve, J. (2001). *Understanding motivation and emotion*, (Third Edition), USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Rıza, E. T. (1999). *Yaratıcılığı geliştirme teknikleri*, Anadolu Matbaa.
- Smith-Autard, J. M. (2002). *The art of dance in education*, (Second Edition), London: A&C Black.
- Sternberg, R.J., Williams, W.M. (2002). *Educational psychology*, USA: Allyn and Bacon.

Extended Abstract

Contemporary music educators such as Dalcroze and Orff assert that music and movement constitute an entity that should not be divided. The idea that the art of dance, where music and movement intertwine, will contribute positively to music educators is progressively gaining ground. Dance plays an important role in the acquirement and development of such skills as effective utilisation of body language and effective communication.

Dance may be described as “a branch of art where movement serves as a tool to feel, comprehend and communicate” (Paulson 1993; Lin 2005:1). Dance can be divided broadly into two categories, namely dances performed for a group of spectators and dances with an emphasis on participation. It is possible to get to know the body and learn how to use it through all kinds of dances that fall under any of these two categories. It is thought that music teachers, although not expected to be professional dancers, would benefit from dance education which will help them get to know their own body and learn how to use it, as well as helping them establish a creative learning environment in class and give their pupils the opportunity to experience the creative process they have experienced themselves. Creative dancing where the main concern is participation and not the audience is one of the kinds of dance that can best satisfy this expectation.

In creative dancing, the experience, the feelings, the development of the imagination, personality and creativity are considered more important than the output produced and there is no mistake. Creative people are not afraid of making mistakes. According to Rıza (1999: 60), highly motivated people can be more creative.

Motivation is an internal state that induces, directs and sustains action and can be thought of as an internal energy or a mental force that helps an individual to reach a desired end (Sternberg &

Williams 2002: 345). According to Bandura, there exists two sources of motivation, of which one is the determination of goals and the second one is the answer to the question “Can I make it?” that individual asks himself (Açıkgöz 2005: 231). The answer to this question depends largely on self-efficacy. Self-efficacy is related to personal capacity (Bandura 1997: 11). It is the perception of the individual as to his capacity to successfully perform a task he is faced with and it determines the activities in which we shall take part, the amount of effort we shall make in a given situation and our emotional reactions while expecting or experiencing a situation (Pervin & John 2001: 447).

One of the responsibilities of the teacher in the class environment is to provide the development of self-esteem in the students. Self-esteem is “the judgement of the individual related to his self-worth” (Bandura 1997: 11) and it is a general personality trait, rather than a temporary attitude or a disposition toward a certain situation (Pervin & John 2001: 184). An individual's level of self-esteem affects his whole life and consequently his school life positively or negatively.

It can be said that music education today is dominated by a system where the students are forced to sit still and learn quietly. In recent years, active learning has been adopted in many areas of education, including music education, in order to allow long-lasting learning. However, prospect music teachers are trained in institutions where they are mostly passively taught, while they are expected to adopt active education applications in the future, which create a contradiction.

This contradiction might best be alleviated through the course “Play, Dance and Music”, which, with the use of creative dancing activities, makes it possible to train prospect teachers who can express themselves freely, who are creative and who possess aesthetic and musical sense. Only such teachers can be expected to train creative students with a developed sense of aesthetics.

This determines the problem sentence of the research: Do the creative dancing activities performed in the “Play, Dance and Music” course cause a significant difference on the prospect music teachers' motivation, self-esteem, self-efficacy and dancing performance? The experiment group consists of 30 fourth-year Music Education Major Students in Dokuz Eylül University, Buca School of Education in 2007-2008 academic year.

Four scales have been used for data collection:

Scale of Motivation Related to Play, Dance and Music Course: The five-point Likert scale with 28 items developed by the researcher has a Cronbach Alpha reliability coefficient of 0.96 (Özevin 2006).

Self-Esteem Evaluation Scale: The five-point Likert scale with 19 items developed by the researcher has a Cronbach Alpha reliability coefficient of 0.81.

Scale of Self-Efficacy Related to Body Language and Dance: The five-point Likert scale with 34 items developed by the researcher has a Cronbach Alpha reliability coefficient of 0.95.

Dancing Performance Test: The test consists of five sections, each of which covers one of the fundamental dimensions of dance, namely; Body, Space, Quality of Motion, Time, and Relation. The students have been appraised by three independent observers with creative dancing experience during the pre-trial of the test and all the other applications. The agreement of the observers has been measured through Pearson Product-Moment Correlation technique and it has been determined that there is a high and meaningful positive correlation between the observers ($r = .893$ for Observers #1 and #2, $r = .913$ for Observers #1 and #3, and $r = .940$ for Observers #2 and #3, $p < .001$).

During the experiment process of 14 weeks, creative dancing activities have been performed. The time series model has been adopted during the research and the data collection tools have been applied once before, once after and once every four weeks during the experiment.

The major results of the research are the following:

The creative dancing activities performed in Play, Dance and Music course have created a meaningful difference on

1. The motivation of the prospect music teachers related to the course,
2. Their self-esteem,
3. Their self-efficacy related to body language and dance, and,
4. Their dancing performance.